

(akta usvojena u skladu sa Naslovom VI Ugovora o Evropskoj uniji)

OKVIRNA ODLUKA SAVETA EVROPSKE UNIJE

od 22. decembra 2003.

o borbi protiv seksualne eksploatacije dece i dečije pornografije

(2004/68/JHA)

SAVET EVROPSKE UNIJE

Imajući u vidu Ugovor o Evropskoj uniji, a naročito član 29, član 31(1)(e) i član 34(2)(b) pomenutog Ugovora,

Imajući u vidu predlog Komisije¹,

Imajući u vidu mišljenje Evropskog parlamenta²,

A s obzirom na sledeće:

- (1) Akcioni plan Saveta i Komisije o najboljem načinu za implementaciju odredbi Ugovora iz Amsterdama koje se odnose na slobodu, bezbednost i pravdu³, zaključci sa sastanka Evropskog saveta u Tampereu i Rezolucija Evropskog parlamenta od 11. aprila 2000. uključuju ili zahtevaju preduzimanje zakonskih mera protiv seksualne eksploatacije dece i dečije pornografije, uključujući zajedničke definicije, optužbe i kazne.
- (2) Zajedničku akciju Saveta 97/154/JHA od 24. februara 1997. u vezi sa načinima borbe protiv trgovine ljudima i seksualne eksploatacije dece⁴ i Odluku Saveta 2000/375/JHA od 29. maja 2000. o borbi protiv dečije pornografije na Internetu⁵ treba da prate dalje zakonske mere koje će se baviti raznovrsnim zakonskim pristupima

u Zemljama članicama i koje će doprineti razvoju efikasne saradnje pravosudnog i sektora za sprovođenje zakona sa ciljem suzbijanja seksualne eksploatacije dece i dečije pornografije.

- (3) Evropski parlament u svojoj Rezoluciji od 30. marta 2000. godine o Saopštenju Komisije o implementaciji mera borbe protiv dečijeg seksualnog turizma, ponavlja da je dečiji seksualni turizam krivično delo usko povezano sa seksualnom eksploatacijom dece i dečijom pornografijom, i zahteva od Komisije da podnese Savetu predlog Okvirne odluke kojim se uspostavljaju minimalna pravila u vezi sa sastavnim elementima ovih krivičnih dela.
- (4) Seksualna eksploatacija dece i dečija pornografija predstavljaju ozbiljnu povredu ljudskih prava i osnovnog prava deteta na harmonično odrastanje i razvoj.
- (5) Dečija pornografija kao posebno ozbiljan vid seksualne eksploatacije dece u sve je većem porastu i širi se sa upotrebom novih tehnologija i Interneta.
- (6) Značajan rad koji obavljaju međunarodne organizacije mora se dopuniti radom Evropske unije.
- (7) Neophodno je da se ozbiljnim krivičnim prestupima kakvi su seksualna eksploatacija dece i dečija pornografija pride pomoću sveobuhvatnog pristupa u kome konstitutivni elementi krivičnog zakona

¹ SG C 62 E, 27.02.2001, str. 327.

² SG C 53 E, 28.02.2002, str. 108.

³ SG C 19, 23.01.1999, str. 1.

⁴ SG L 63, 04.03.1997, str. 2.

⁵ SG L 138, 09.06.2000, str. 1.

- zajedničkog za sve države članice, uključujući i delotvorne, proporcionalne i preventivne sankcije, čine sastavni deo zajedno sa saradnjom pravosudnog sektora u najširem mogućem obimu.
- (8) U skladu sa principima subsidijarnosti i proporcionalnosti, ova Okvirna odluka ograničava se na neophodni minimum kako bi postigla ciljeve na nivou Evrope i ne prevazilazi okvire onoga što je potrebno za te svrhe.
- (9) Protiv počinitelaca ovakvih prestupa moraju se sprovesti kazne koje su dovoljno stroge da dovedu seksualnu eksploataciju dece i dečiju pornografiju u okvire ranije usvojenih sredstava čiji je cilj borba protiv organizovanog kriminala, kakav je Zajednička akcija Saveta 98/699/JHA od 3. decembra 1998. o pranju novca, identifikaciji, pronalaženju, zamrzavanju, zapleni i konfiskaciji sredstava i novca stečenog nezakonitim putem⁶ i Zajednička akcija Saveta 98/733/JHA od 21. decembra 1998. o proglašavanju učešća u kriminalnim organizacijama unutar država članica Evropske unije krivičnim prestupom.⁷
- (10) Specifične karakteristike borbe protiv seksualne eksploatacije dece moraju navesti države članice da propišu delotvorne, proporcionalne i preventivne sankcije na nivou državnog zakona. Takve sankcije takođe treba prilagoditi i uskladiti sa aktivnošću koju sprovode pravna lica.
- (11) Žrtve koje su deca treba ispitati u skladu sa njihovim godinama i stadijumom razvoja za svrhe istrage i pokretanja optužbe za prestupe koji potpadaju pod ovu Okvirnu odluku.
- (12) Ova Okvirna odluka nema predrasuda prema ovlašćenjima Zajednice.
- (13) Ova Okvirna odluka treba da doprinese borbi protiv seksualne eksploatacije dece i dečije pornografije time što će dopunjavati sredstva usvojena od strane Saveta, kakva su Zajednička akcija 96/700/JHA od 29. novembra 1996. kojom se uspostavlja program podsticaja i razmene za osobe odgovorne za borbu protiv trgovine ljudima i seksualne eksploatacije dece⁸, Zajednička akcija 96/748/JHA od 16. decembra 1996. kojom se produžava mandat Europol-ovom odeljenju za narkotike⁹, Zajednička akcija 98/428/JHA od 29. juna 1998. o stvaranju Evropske pravosudne mreže¹⁰, Zajednička akcija 96/277/JHA od 22. aprila 1996. koja se tiče okvira za razmenu sudija za saradnju u cilju poboljšanja saradnje pravosudnih sistema država članica Evropske unije¹¹ i Zajednička akcija 98/427/JHA od 29. juna 1998. o dobroj praksi međusobne pravne pomoći u rešavanju krivičnih problema¹², kao i akta usvojena od strane Evropskog saveta i Saveta, kao što su Odluka br. 276/1999/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 25. januara 1999. kojom se usvaja višegodišnji akcioni plan Zajednice za podsticanje bezbednije upotrebe Interneta putem borbe protiv nezakonitih i štetnih sadržaja na globalnim mrežama¹³ i Odluka br. 293/2000/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 24. januara 2000. kojom se usvaja program za akciju Zajednice (program Dafne) (od 2000. do 2003.) o preventivnim merama u cilju borbe protiv nasilja nad decom, omladinom i ženama¹⁴,

⁶ SG L 333, 09.12.1998, str. 1. Zajednička akcija dopunjena Okvirnom odlukom 2001/500/JHA (SG L 182, 05.07.2001, str. 1).

⁷ SG L 351, 29.12.1998, str. 1.

⁸ SG L 322, 12.12.1996, str. 7.

⁹ SG L 342, 31.12.1996, str. 4.

¹⁰ SG L 191, 07.07.1998, str. 4.

¹¹ SG L 105, 27.04.1996, str. 1.

¹² SG L 191, 07.07.1998, str. 1.

¹³ SG L 33, 06.02.1999, str. 1.

¹⁴ SG L 34, 09.02.2000, str. 1.

USVOJIO JE SLEDEĆU OKVIRNU
ODLUKU:

Član 1

Definicije

U smislu ove Okvirne odluke:

- (a) Termin „dete“ podrazumevaće svako lice ispod 18 godina starosti;
- (b) Termin „dečija pornografija“ podrazumevaće pornografski materijal koji vizuelno opisuje ili predstavlja:
  - (I) Pravo dete koje prisustvuje ili učestvuje u seksualno eksplicitnom ponašanju, uključujući lascivno prikazivanje genitalija ili pubične oblasti deteta ili
  - (II) Pravu osobu koja se predstavlja kao dete koje prisustvuje ili učestvuje u ponašanju pomenutom u (I) ili
  - (III) Realistične slike nepostojećeg deteta koje prisustvuje ili učestvuje u ponašanju pomenutom u (I);
- (c) Termin „kompjuterski sistem“ podrazumevaće svaku napravu ili grupu međusobno povezanih ili sličnih naprava, od kojih najmanje jedna u skladu sa programom vrši automatsko obrađivanje podataka;
- (d) Termin „pravno lice“ podrazumevaće svako lice koje ima takav status na osnovu primenljivog zakona, izuzev države ili drugih javnih organa koji su pod upravom države i javnih međunarodnih organizacija.

Član 2

**Prestupi u vezi sa seksualnom eksploatacijom
dece**

Svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da sledeće namerne radnje budu kažnjive:

- (a) Prisiljavanje deteta na prostituciju ili na učešće u pornografskoj predstavi i zarađivanje na detetu ili neki drugi vid eksploatacije deteta u ovakve svrhe;
- (b) Vrbovanje deteta za prostituciju ili učešće u pornografskoj predstavi;
- (c) Upuštanje u seksualne aktivnosti sa detetom, u navedenim slučajevima:
  - (I) Kada se koriste prisiljavanje, sila ili pretnje
  - (II) Kada se novac ili neki drugi vid nadoknade ili nagrade daju kao isplata u zamenu za učešće deteta u seksualnim aktivnostima ili
  - (III) Kada se zloupotrebi priznata pozicija od poverenja, autoriteta ili uticaja nad detetom.

Član 3

Prestupi u vezi sa dečijom pornografijom

1. Svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da sledeće namerne radnje, bilo da su ostvarene pomoću kompjuterskog sistema ili ne, budu kažnjive u slučaju da su bespravno počinjene:
  - (a) Proizvodnja dečije pornografije;
  - (b) Distribucija, širenje ili prenošenje dečije pornografije;
  - (c) Nabavljanje i činjenje dečije pornografije dostupnom;
  - (d) Sticanje ili posedovanje dečije pornografije.

2. Država članica može osloboditi krivične odgovornosti za radnje vezane za dečiju pornografiju kako je navedeno:

- (a) U Članu 1(b)(II), kada je prava osoba koja se predstavljala kao dete zapravo imala 18 ili više godina u vreme predstavljanja;
- (b) U Članu 1(b)(I), kada se, u slučaju proizvodnje i posedovanja, slike dece koja su dostigla doba u kom su sposobna za seksualni pristanak proizvode i poseduju uz njihov pristanak i isključivo za njihovu privatnu upotrebu. Čak i u slučajevima kada je utvrđeno da pristanak postoji, on se neće smatrati važećim ako je, na primer, zarad dobijanja pristanka izvršena zloupotreba starosti, zrelosti, položaja, statusa, iskustva počinioca ili zavisnosti žrtve od počinioca;
- (c) U Članu 1(b)(III), kada se ustanovi da je pornografski materijal proizveden i da se nalazi u posedu proizvođača isključivo radi njegove lične upotrebe, sve dok se ne koristi pornografski materijal kako je navedeno u Članu 1(b)(I) i (II) za svrhe njegove proizvodnje i pod uslovom da delo ne uključuje nikakav rizik da će doći do širenja materijala.

Član 4

Podsticanje, pomaganje, nagovaranje i pokušaj

- 1. Svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da podsticanje i pomaganje pri izvršenju i nagovaranje na izvršenje prestupa navedenog u Članu 2 i 3 bude kažnjivo.
- 2. Svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da pokušaji izvršenja radnji navedenih u Članu 2 i Članu 3(1)(a) i (b) budu kažnjivi.

Član 5

Kazne i otežavajuće okolnosti

- 1. Shodno stavu 4, svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da prestupi navedeni u Članovima 2, 3 i 4 budu podložni krivičnoj kazni u maksimalnom trajanju od najmanje jedne do tri godine zatvorenništva.
- 2. Shodno stavu 4, svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da sledeći prestupi budu podložni krivičnoj kazni u maksimalnom trajanju od najmanje pet do deset godina zatvorenništva:
  - (a) Prestupi navedeni u Članu 2(a), koji se sastoje u „prisiljavanju deteta na prostituciju ili na učešće u pornografskoj predstavi“ i prestupi navedeni u Članu 2(c)(I);
  - (b) Prestupi navedeni u Članu 2(a), koji se sastoje u „zaradivanju na detetu ili nekom drugom vidu eksploatacije deteta u ovakve svrhe“, kao i prestupi navedeni u Članu 2(b), sve dok su ovakvi prestupi u vezi sa prostitucijom i ako se najmanje jedna od sledećih okolnosti može primeniti:
    - žrtva je dete koje po državnom zakonu još uvek nije navršilo godine u kojima je sposobno za seksualni pristanak,
    - prestupnik je namerno ili iz nepažnje ugrozio život deteta,
    - prestupi uključuju ozbiljno nasilje ili izazivanje ozbiljne štete po dete,
    - prestupi su počinjeni u okviru kriminalne organizacije u smislu Zajedničke akcije 98/733/JHA, nezavisno od nivoa kazne navedenog u datoj Zajedničkoj akciji;

- (c) Prestupi navedeni u Članu 2(a), koji se sastoje u „zarađivanju na detetu ili nekom drugom vidu eksploatacije deteta u ovakve svrhe“, kao i prestupi navedeni u Članu 2(b), sve dok su ovakvi prestupi u vezi sa pornografskom predstavom, u Članu 2(c)(II) i (III) i Članu 3(1)(a), (b) i (c), kada je žrtva dete koje po državnom zakonu još uvek nije navršilo godine u kojima je sposobno za seksualni pristanak i kada se može primeniti najmanje jedna od okolnosti navedenih pod drugom, trećom i četvrtom stavkom tačke (b) ovog stava.
3. Svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da fizičkom licu koje je osuđeno za jedan od prestupa navedenih u Članovima 2, 3 ili 4 može, ako se smatra shodnim, privremeno ili stalno biti zabranjeno da izvršava profesionalne dužnosti u vezi sa nadzorom dece.
4. Svaka država članica može propisati i druge sankcije, uključujući i nekrivične sankcije ili mere koje se odnose na radnje povezane sa dečijom pornografijom kako je navedeno u Članu 1(b)(III).

Član 6

Odgovornost pravnih lica

1. Svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da se pravna lica mogu smatrati odgovornim za prestupe navedene u Članovima 2, 3 i 4 koje počini u njihovu korist bilo koje lice koje postupa ili individualno ili kao deo organa pravnog lica i koje ima vodeći položaj u okviru pravnog lica, na osnovu:
- (a) Dozvole da predstavlja pravno lice;
- (b) Ovlašćenja da donosi odluke u ime pravnog lica; ili
- (c) Ovlašćenja da vrši kontrolu unutar pravnog lica.
2. Osim u slučajevima koje predviđa stav 1, svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da se pravna lica mogu smatrati odgovornim u slučajevima kada je nedostatak nadzora ili kontrole od strane lica navedenog u stavu 1 omogućio izvršenje prestupa navedenog u Članovima 2, 3 i 4 u korist tog pravnog lica, a od strane lica koje je pod njegovom nadležnošću.
3. Odgovornost pravnih lica pod stavovima 1 i 2 neće isključivati krivične postupke protiv fizičkih lica koja su počinioci, podstrekači ili pomoćnici u prestupu navedenom u Članovima 2, 3 i 4.

Član 7

Sankcije za pravna lica

1. Svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da pravno lice koje se shodno Članu 6(1) smatra odgovornim bude podložno kazni delotvornim, proporcionalnim i preventivnim sankcijama, koje će uključivati krivične i nekrivične novčane kazne, a mogu uključivati i druge sankcije kao što su:
- (a) Izuzeće od prava na javne koristi ili pomoć;
- (b) Privremena ili trajna zabranu obavljanja komercijalnih poslova;
- (c) Stavljanje pod sudski nadzor;
- (d) Sudski nalog za likvidaciju; ili
- (e) Privremeno ili trajno zatvaranje preduzeća koja su korišćena u svrhe izvršenja prestupa.
2. Svaka država članica preduzeće neophodne mere kako bi se postarala da pravno lice

koje se shodno Članu 6(2) smatra odgovornim bude podložno kazni delotvornim, proporcionalnim i preventivnim sankcijama.

Član 8

Nadležnost i sudsko postupanje

1. Svaka država članica će preduzeti neophodne mere da utvrdi svoju nadležnost nad prestupima navedenim u Članovima 2, 3 i 4 u sledećim slučajevima:
  - (a) Prestup je počinjen delom ili u celini na njenoj teritoriji;
  - (b) Prestupnik ima državljanstvo te države; ili
  - (c) Prestup je počinjen u korist pravnog lica koje je registrovano na teritoriji date države članice.
2. Država članica može doneti odluku da ne primeni, ili da samo u posebnim slučajevima ili okolnostima primeni pravila nadležnosti određena stavom 1(b) i 1(c) kada je prestup počinjen izvan njene teritorije.
3. Država članica čiji zakoni ne predviđaju izručenje njenih državljana preduzeće neophodne mere da uspostavi nadležnost nad prestupom i da, ako smatra za shodno, pokrene sudski postupak protiv prestupa navedenog u Članovima 2, 3 i 4 u slučaju kada je prestup izvršio njen državljanin van teritorije države.
4. Države članice će propisno obavestiti Generalni sekretarijat Saveta i Komisiju kada odluče da primene stav 2, ukazujući, ako je potrebno, na posebne slučajeve ili okolnosti u kojima se odluka primenjuje.

5. Svaka država članica postaraće se da njena nadležnost uključi situacije kada je prestup po Članu 3 i, ukoliko je od važnosti, Članu 4, počinjen pomoću kompjuterskog sistema kome je pristupljeno sa njene teritorije, bez obzira na to da li se kompjuterski sistem nalazi na njenoj teritoriji ili izvan nje.
6. Svaka država članica preduzeće neophodne mere da obezbedi sudski postupak u skladu sa zakonom te države makar samo protiv najozbiljnijeg od prestupa navedenih u Članu 2 nakon što žrtva stekne punoletstvo.

Član 9

Zaštita i pomoć za žrtve

1. Države članice postaraće se da istraga prestupa ili sudski postupak na osnovu prestupa pokrivenih ovom Okvirnom odlukom ne budu zavisni od izveštaja ili optužbi od strane osobe oštećene prestupom, makar u slučajevima kada se primenjuje Član 8(1)(a).
2. Žrtve prestupa navedenih u Članu 2 treba smatrati naročito ranjivim žrtvama shodno Članu 2(2), Članu 8(4) i Članu 14(1) Okvirne odluke Saveta 2001/220/JHA od 15. marta 2001. o položaju žrtava u krivičnom postupku.¹⁵
3. Svaka država članica preduzeće sve moguće mere da obezbedi prikladnu pomoć za porodice žrtava. Posebno će svaka država članica, ako je to moguće i prikladno, primenjivati Član 4 te Okvirne odluke na porodicu navedenu u njemu.

¹⁵ SG L 82, 22.03.2001, str. 1.

Član 10

Stupanje na snagu

Teritorijalni opseg

Ova okvirna Odluka primenjivaće se na Gibraltar.

Ova Okvirna odluka stupa na snagu sa danom objavljivanja u *Službenom glasniku Evropske unije*.

Brisel, 22. decembar 2003.

Član 11

Opoziv Zajedničke akcije 97/154/JHA

Zajednička akcija 97/154/JHA se ovim putem opoziva.

U ime Saveta

Predsednik

A. MATTEOLI

Član 12

Implementacija

1. Svaka država članica preduzeće neophodne mere koje moraju biti u skladu sa ovom Okvirnom odlukom najkasnije do 20. januara 2006.
2. Do 20. januara 2006. države članice podneće Generalnom sekretarijatu Saveta i Komisiji tekst odredbi kojima se u njihove državne zakone prenose obaveze nametnute ovom Okvirnom odlukom. Do 20. januara 2008. na osnovu izveštaja sastavljenog pomoću ovih podataka i pismenog izveštaja Komisije, Savet će proceniti u kojoj su meri države članice postupale u skladu sa odredbama ove Okvirne odluke.

Član 13